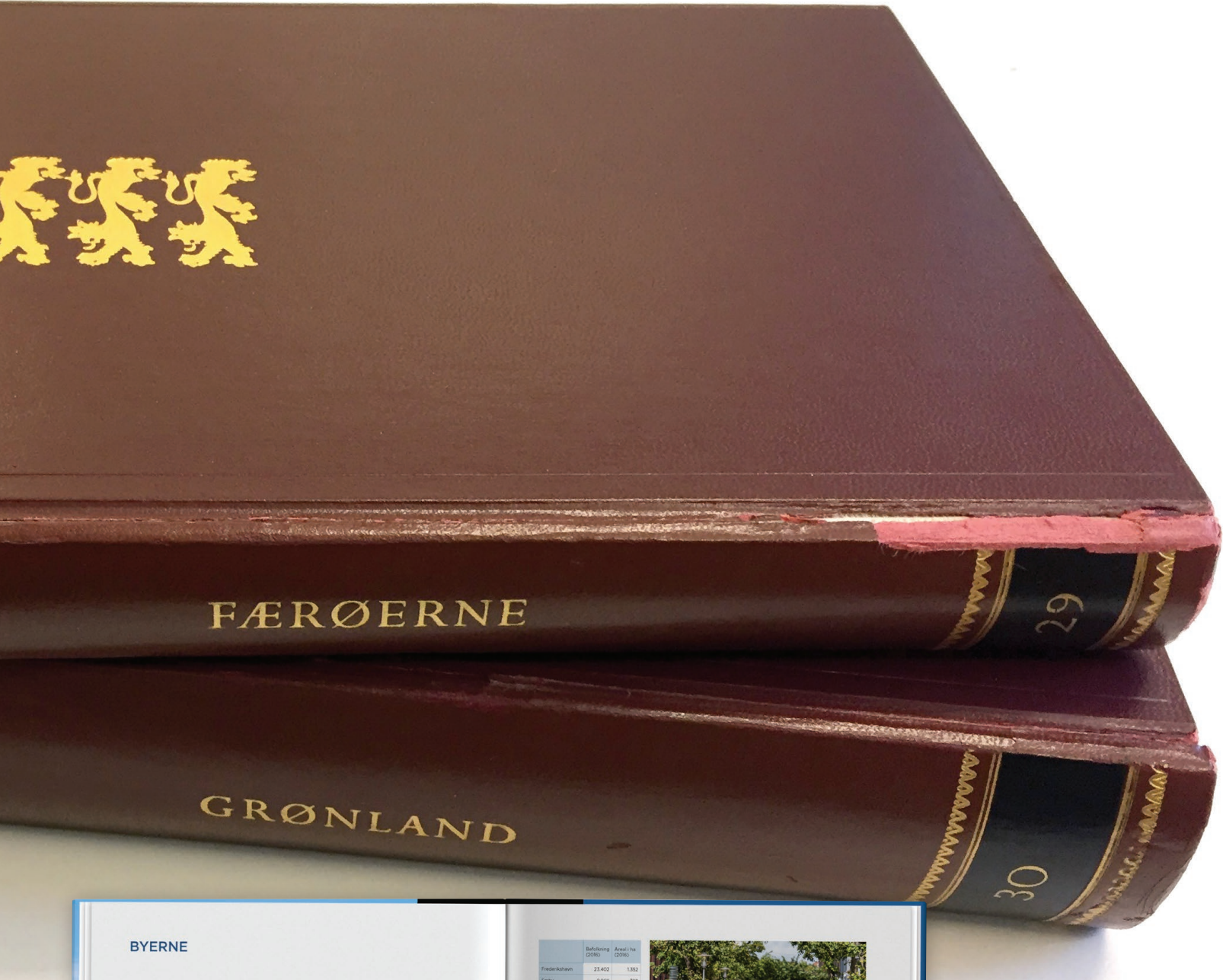

BYERNE

Frederikshavn Kommune rummer tre store byer: de tidligere købstæder Frederikshavn, Søby og Skagen. De tre byer ligger ved havet, og for den alle gælder det, at havet – og haven – har haft stor betydning for deres udvikling. Frederikshavn er dominerende mht. befolkning, økonomi, uddannelse, kulturtilbud og trafik. Med Strukturreformen i 2007 blev byen den nye kommunes administrative center; her bor omtrent 40 % af befolkningen, og her er motorvej, tog og færgeforbinder. Frederikshavn er en af landets nyere købstæder, og

byens udvikling er effekten af dens gunstige trafikale beliggenhed med tilknyttet industri (skibsværfter, op- landets efterspørgsel på byfunktioner samt fiskerierhvervet og turismens blomstring.

Søby, der blev købstad i senmiddelalderen, var frem til 2007 administrativ center i den daværende Søby Kommune, mens Skagen, der ligeledes blev købstad i senmiddelalderen, historisk har haft fiskeri og turisme som basis.

Kommunen har fire andre byer med mere end 1.000 indbyggere: Strandby,

Ålbæk, Østervej og Elling. Af disse har Strandby og Ålbæk havne til fiskeri og lystbåde. Elling er forstad til Frederikshavn, og kun Østervej er en egentlig serviceby for det omgivende landdistrikt. Somme tider indtager de mindre byer Dybvad og Høiby, der som Østervej er tidligere stationsbyer.

Frederikshavn. Udsigt mod øst fra Strandbyvej ud over klædet, med kongsgården Mærsk Guardian i baggrunden.

	Befolkning (2018)	Årstal (%) (2018)
Frederikshavn	23.402	1.382
Søby	8.869	768
Skagen	8.124	781
Strandby	2.262	183
Ålbæk	1.466	164
Østervej	1.269	100
Elling	1.198	93
Killem	859	88
Gårup	668	56
Dybvad	618	69
Hørsholm	614	59
Jørn	536	72
Vesterås	544	63
Høiby	485	57
Korsen	399	38
Hælsing	335	43
Thornhøj	288	32
Sjunde	260	23
Lyngholm	217	44
Skærbæk	217	27

Befolkningen i kommunen

I byerne	52.762 (876 %)
I landdistriktet	7.420 (12,3 %)
Uden fast bopæl	74 (0,1 %)
Befolkningen i alt	60.246

Tabel 3: Befolkning og areal i Frederikshavn Kommunes byer med mindst 200 indbyggere (2018).

FREDERIKSHAVN

Byen Frederikshavn med 23.402 indbyggere ligger i lavt terræn på havets stenalderskænt. Mod vest og syd rejser sig et markant moræne- landskab, der med højdedraget Kiged når 122 m, mens der fra den 71 m høje Fiskerbakken ved Bangbo er udsigt over hele byen. Frederikshavn har et areal på 1.252 ha og ligger ved Kattegat. 58 km nordøst for Aalborg og 33 km øst for Hjørring.

Det sidste eksisterende byværter, Fiskerkyløgen, der ligger lidt nord for stationen omkring Fiskergade og Strandgade, er fra 1800-tallet. Lidt sydligere ligger den store Frederikshavn Kirke fra 1892. Vest for stationen løber den smalle Danmarksgade; byens gamle hovedvej. Danmarksgade blev senere forlænget med Søndergade, og omkring denne nord-syd akse foretog byudviklingen indtil 1900-tallets slutning med skoler, apoteker, forretninger, banker osv., og området fungerer også i dag som byens handels- og servicecenter. Herfra og især mod syd og vest er byen i takt med industrialiseringen og havnens udvidelser vokset med etageboliger og

Danmarksgade Søndergade i centrum af Frederikshavn er en ca. 2 km lang gade med et stort udbud af handels- og servicevirksomheder.

Mod vest, omkring Hjørningvej, ligger først et mindre og derefter et større erhvervsareal. Det største er imidlertid søve havnen, der på oplyste arealer fra nord mod syd rummer blandede maritime erhverv, derefter følger fiskerihavnen, værftet, færdighavnen med trafik til Göteborg, Oslo og Læsø og endelig Flådestationen. Lystbådehavne findes både nord og syd for disse anlæg. En stor udvidelse af havnens land- og vandarealer er påbegyndt; udførelsen anslået i 1 km længere side, og den maksimale vanddybde øges fra 8 til 11 m, bl.a. af hensyn til modtagelse af borerigge.

Vandnyttelsen blev i 1871 ført ind fra nord med station vest for Danmarksgade, og da banen fra Søby (1899-1902) kom til fra syd, var byen trafikalt opslidt. Dette forhold blev løst, da Søbybanen lukkede, og Frederikshavn Station, også med Skagens

oyskt forlag, sum kemur at geva út føroysku útgávur.

Mentamálaráðið dugdi straks at lesa skriftina á veggnum, tá ritstjórnin fyrri Trap kunngjórði ætlan sína. Mentamálaráðið søkti lögtingið um eina rímiliga upphædd á figgjarlógini fyrri komandi ár til útgávuna av Trap Føroyar, sum tingið nú eisini so skilagott hevur játtað. Talan er um eina hálva millión.

Hetta er sera gleðiligt. Tað gevur tí eisini vón um, at tað ríka føroyska vinnulívið eisini fer at stuðla hesa verkætlan. At føroyskir myndugleikar og føroysk virki veruliga hava viljan til at lata sín part í hesa stóru verkætlan – meginhandbókina um Føroyar, fer at fáa stóran symbolskan týðning, og tað

fer tí at elva til, at danskar fyrirtøkur og grunnar eisini fara at lata sín stóra lut, so figgjarligt grundarlag verður at fara undir at geva út hesa stóru handbók.

Í hesum sambandi kann vera nevnt, at ein nýggj Trap Grønland eisini er á veg. Í Grønlandi hava longu nú fleiri grønlandskar fyrirøkur sýnt verkinum stóran áhuga og játtað pening, so útgávan mestsum longu er tryggjað.

Nógv er hent í Føroyum og í føroyska samfelagnum á øllum økjum hesi stívlugu 50 árin síðani Trap Færøerne kom út í 1968. Søgán fram til 1968 er kanska ikki so nógv broytt, men søguskrivingin hon er tað.

Fólkatalið er eisini vaksið munandi hesi árin, og fleiri

demografiskir broytingar eru hendar. Vinnulívið er ikki tað sama, ei heldur vegakervið og telefonkervið, fyrri ikki at tosa um alt tað, sum er hent í landsumsitingini, á heilsu-økinum og á almannaøkinum. Tað sama er hent við undirvísing, gransking og á mentanarøkinum. Føroysk mentan er av álvara farin at blóma á mestsum øllum økjum hesi 50 árin, sum farin eru síðani Trap Føroyar kom út seinast. Føroyar eru stutt sagt ikki tær somu í 2020, sum tær vóru í 1968.

Landið er vorðið broytt, vit eru vorðin ríkar, men alt er eisini vorið meira samansett og globaliserað. Ferðavinnan hevur vundið upp á seg, og sett síni krøv. Føroyar eru nú eisini vorðnar

kendar fyrri sína matmentan og sína matstovuvinnu og er eisini komið á heimskortid hesum viðvíkjandi.

Tað verður ein áhugaverd uppgáva at savna allar góðar kreftir í hesum landi fyrri at seta orð bæði á tað, sum var áðrenn 1968 og alt tað, sum er komið aftaná – at geva landi okkara stutt, greitt og satt hold í eini konkretari handbók sum kemur at verða hent hjá øllum.

Vitanarstøðið í landinum er nógv økt síðani 1968. Tað krevur stóran kunnleika at kunna skriva stutt og greitt og fáa alt tað við, sum hevur týðning, men í dag hava vit eisini nógv fólk, sum kunnu gera hetta.

Alt tað redaktionella liggur frammanundan í føstum rammum, so her skal lítið ella einki uppfinnast av nýggjum, tá tað um útgávuna ræður. Her koma vit til skorin klæðir. So skjótt sum figgjargrundarlagið er komið upp á pláss verður farið undir at skipa fyrri, hvat innihaldið skal verða, og hvussu struktururin í bókini skal vera, og hvør skal skriva.

Mentamálaráðið og Løgtingið hava longu tikið undir við ætlanini, og vónandi fara vinnulívsvólk okkara eisini at gera sitt til, at henda handbókin kemur út í nýggjum og dagfördum hami. Her kemur alt at gera mun bæði í verki og symbolskt við.

UM TRAP

Tað var danin Jens Peter Trap sum í 1856-60 fekk í lag ta fyrstu útgávuna av tí, sum kom at verða nevnt Trap Danmark. J. P. Trap var kabinettsskrivari hjá Fríðriki 7. Kongurin stuðlaði eisini teirri fyrstu útgávuni. Hetta stóra verk er síðani tá komið út í 5 útgávum. Føroyar hava verið umrøddar í Trap frá byrjan. Í 1968 kom Trap Færøerne sum ein bók fyrri seg.

Frá 2014 og fram til 2021 verður arbeitt við at geva út eina 6. útgávu av Trap. Verkið í síni heild kemur at telja 34 bind, umframt ta teldutøku útgávuna. Afturat hesum koma 98 bókur lutaðar sundur, sum bókur fyrri einstakar kommunur.

Harafturat er ætlanin at ein Trap Grønland og ein Trap Føroyar eisini skal koma út av nýggjum.

Umframt ritstjórn, fakligt ráð eru 35 fólk í starvið hjá Trap Danmark. Trap Danmark er figgja av ymiskum grunnum og frá vinnulívnum við 160 milliún krónum. Hartil kemur so sølan sum liggur um um 30 milliún.

Pengar eru ikki settir av til eina Trap handbók um Føroyar. Roknað verur við, at føroyingar sjálvir eru sinnaðir til at gjalda sín part. Hinvegin eru bestu útlit til, at danskir grunnar eisini fara at lata bróðurpartin av tí, sum bókin kostar, um áhugin vísir seg at verða nóg stóru í Føroyum at fáa Trap Føroyar út av nýggjum.

Roknað verður við at eini 150 fakfólk koma at verða knýtt at Trap Føroyar, hetta verða fólk sum arbeiða á føroyskum stovnum og verkum, men eisini onnur koma at verða knýtt at arbeiðinum.

Høvuðsritstjórar fyrri Trap Føroyar koma at verða Niels Elers Koch, professari, sum er ábygdarritstjóri fyrri øllum Trap bókunum og Jóan Pauli Joensen, professari. Sí eisini: www.trap.dk